

Attsjötorp – berättelser

Attsjötorp 1969 – 1982 av Jessica Danielsson sid 2

Attsjötorp 1969-1982

När pappa 1969 skrev under avtalet att hyra Attsjötorp på obestämd tid var kärleken ögonblicklig. Jag var då fem år. Den raka grusvägen fram till stugan, lönnen som vaktade uppfarten, odlingslandskapetets alla blommor och svalorna i de spännande, skräpiga röda uthusen utgjorde ett oändligt äventyr för en liten stadstjej.

Det var jag, mamma, pappa, min storsyster och sedermera en lillebror. Vi hyrde huset av Ragnar Gustavsson och hans fru Greta, som nyligen hade flyttat in till Växjö men ända fram tills dess levt av småbruket och skogen i många år. Det kan inte ha varit ett överdådigt liv. Det fanns elektricitet, men inget indraget vatten och inget kylskåp. Maten lagades på vedspisen och magen lättades på utedasset med tre hål, två stora ett litet. Vi hade visserligen inte något emot att leva ett enklare liv på sommarstället, men kylskåp ville vi ha, och en liten portabel elspis med två plattor, så detta införskaffades strax. Resten fick vara som det var.

Villkoret för att vi skulle få hyra var att Ragnar fick ha kvar ett rum på ovanvåningen. Där fanns en extra vedspis så att han kunde koka kaffe och kanske värma en konserverburk. Tanken var att Ragnar skulle utnyttja rummet när vi inte var där, men ibland överraskade vi honom nog med vår ankomst. Flera timmar efter att vi hade kommit dit från stan kunde man plötsligt höra steg på ovanvåningen och då insåg vi att han varit där hela tiden. Men Ragnar var snäll och vi sa ingenting om det. Jag minns en gång när jag hade fått i uppgift av pappa att plocka mask för ett fiskafänge i Attsjön och kämpade med att få upp något ur den bråkiga jorden bakom utedasset. Ragnar kom förbi, tog utan knot över spaden och fyllde med ett par spadtaget hela burken med feta daggmaskar, trots att han saknade flera fingrar på båda händerna.

Pappa gjorde bekanskap i byn. Med Gustav på Sköntorp brukade han fiska. Ett par gånger ända borta i Åsnen. Vi var också hembjudna till Sköntorp några gånger, där vi fick en visning i det lilla museet med gamla tiders jordbruksredskap som Gustav själv inrättat i en bod.

Elis på Nyalund var behjälplig med lite allt möjligt. Vissa år brukade han också potatislandet och använde hagarna som omgav Attsjötorp till sin stora arbetshäst. Thyra i affär'n minns jag också väl. Utanför affären växte löjtnantshjärtan. Plantan var stor som en buske och jag tyckte att den var så otroligt vacker. Thyra brukade bjuda på karameller när vi handlade där - och att handla där var vi noga med, även om vi med bilen lätt kunde fara in till större livsmedelsaffärer i Furuby, Växjö eller Hovmantorp. Vi ville ju att lanthandeln skulle leva vidare.

I Källelycke, torpet vid grusvägen in mot byn, fanns andra sommargäster. Till deras lägenhet i Växjö åkte jag och pappa för att titta på fotbolls-VM några gånger, eftersom vi då inte hade TV i Attsjötorp. Gick man lite längre på grusvägen kom man strax innan landsvägen fram till ett övergivet grustag, sådana som fanns lite här och var. Där brukade vi leka krig, trots att mamma sa att det var farligt. Man kunde bli levande begravd, trodde hon.

Några år användes hagarna och ängarna runt huset av familjen på Lyckanshöjd. Jag var full av beundran för döttrarna, som verkade veta allt om livet på landet. De hässjade hö och körde häst och vagn som om de aldrig hade gjort annat. Jag ville vara som de. Nu när jag har läst igenom Ingelas beskrivning av barndomen i Attsjö inser jag att de från början var lika okunniga som jag, men blivit upplärda av andra Attsjöbor. Det hade jag inte klart för mig då, utan tyckte att de var lika spännande som barn i en bok.

Vid gaveln fanns en stor fruktträdgård med körsbär, äpplen, jordgubbar och ett päronträd. Olyckligtvis växte där också tibast med glänsande röda bär, som min lillebror en gång festade loss på, medan jag satt uppe i ett träd och smaskade körsbär. Det blev till att åka till sjukhuset för magpumpning.

Framför och bakom huset låg potatisland och trädgårdsland. Men med tiden blev fruktträdgården alltmer igenvuxen och trädgårdslanden krympte. Det var svårt att hinna med att hålla efter. Ängarna och hagarna riskerade ständigt att växa igen. Det var otroligt hur snabbt slyn tog över.

När Sune Jonssons "Minnesbok över den svenska bonden" kom 1971 fanns det med ett foto på Attsjötorp. Kapitlet hette: "Bilder från reträtten". Fotot var olycksbådande mörkt och huset såg övergivet ut. Jag visste inte vad reträtten betydde, men minns att jag blev mycket förgrymmad när jag fick det förklarat för mig. Det kändes som om författaren nedvärderade mitt älskade lantställe, som i mina barnaögon blomstrade i högönskelig välmåga. Numera förstår jag ju precis vad han menade: visst var det en bild av ett bondesamhälle på tillbakagång (även om man kan tycka att fotot var dystert i överkant).

Attsjötorp låg ganska ensligt. När det någon gång på sommaren dök upp en bil rusade alla i familjen fram till fönstret och undrade vem det kunde vara. Lindeberg och Källelycke fanns någon halvkilometer bort, bakom granarna, men beboddes då mest sommartid, tror jag. Idag har det byggts flera hus närmare, har jag sett på kartfunktionen på mobilen, men då var det långt till närmaste bofasta granne. Ibland hördes jakthundars skall nerifrån byn, flera kilometer därifrån, och då och då det avlägsna surret från motorsågar långt inne i skogen någonstans, men i övrigt var det alldeles tyst. I skymningen kunde man sitta på farstustrappan och titta på tranor som pickade i potatislandet, älgar som kom ut ur skogen för att beta på ängarna och en och annan räv som slank över grusvägen.

Jag minns inte exakt när vi slutade att hyra Attsjötorp, men jag bör ha varit i 18-årsåldern. Då hade vi sen många år flyttat till Lund. Ofta slås jag av hur otroligt präglad man blir av barndomens landskap. Som vuxen har jag tittat ut över alptoppar i Österrike, betraktat havsuttrar som lekt i Stilla Havet och stått under solen vid lavendelfält i Medelhavet. Men inget kommer någonsin att kunna mäta sig med det småbrutna bullerbylandskapet vid Attsjötorp.

Jessica Danielsson 2022.